

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **L. B. i innych**

oskarżonych z art. 193 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 2 października 2024 r.,

wniosku obrońcy o wyłączenie sędziego od rozpoznania w sprawie V KB 11/24

wniosku o wyłączenie sędziego

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie
dotyczącej rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi Agnieszki
Żywickiej od udziału w sprawie V KB 11/24.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek o zbadanie w sprawie V KK 350/23 spełnienia przez sędziów Antoniego Bojańczyka i Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygnaturą V KB 11/24. Po przeprowadzeniu losowania ukształtowano skład orzekający w osobach sędziów Małgorzaty Manowskiej, Piotra Prusinowskiego, Dariusza Świeckiego, Jacka Widło i Pawła Wojciechowskiego. Po rozpoznaniu wniosku obrońcy, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 5 czerwca 2024 r. wyłączył sędziów Małgorzatę Manowską, Jacka Widło i Pawła Wojciechowskiego od udziału w opisaney sprawie.

W następstwie kolejnego losowania skład orzekający został uzupełniony o sędziów Romualdę Spyt, Romana Trzaskowskiego i Agnieszkę Żywicką. W dniu 16 lipca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy o wyłączenie od udziału w sprawie sędzi Agnieszki Żywickiej. Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej sprawa ta przydzielona została sędziemu Ryszardowi Witkowskiemu, przy czym w dniu 28 sierpnia 2024 r. obrońca wniósł o wyłączenie także i tego sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 41 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy wskazywał niejednokrotnie, że wyłączenie sędziego zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. powinno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i uznania, że skład orzekający z udziałem sędziego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja zaistniała w rozpoznawanej sprawie.

Okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Ryszarda Witkowskiego, w następstwie brania udziału w postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), w konsekwencji do uznania, że sąd z jego udziałem będzie sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Stanowisko to wynika z analizy dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (por. m.in. orzeczenia ETPC w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga 43447/19, Dolińska - Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga 49868/19 oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga 1469/20) i Sądu Najwyższego: uchwała połączonych trzech Izb

Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/2020; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia Sądu Najwyższego z dni: 16 września 2021 r., I KZ 29/21; 13 października 2021 r., II KO 30/21; 28 września 2022 r., IV KK 333/22; 27 lutego 2023 r., II KB 10/22), a także z dnia 25 marca 2024 r., IV KK 566/23). Z uwagi na to, że szerokie uzasadnienie w tym przedmiocie zawarto w pisemnych motywach przywołanych orzeczeń, ponowne przytaczanie tej argumentacji nie jest konieczne w sytuacji, w której Sąd Najwyższy rozpoznający wniosek w całości argumenty te aprobuje – argumentacja ta została zresztą trafnie podniesiona we wniosku obrońcy.

Podkreślić także trzeba, że sędzia Ryszard Witkowski został pierwotnie powołany na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. i uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r.). Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co w jego ocenie mogło powodować także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby. W rezultacie Trybunał uznał, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

Autor wniosku zasadnie również wywodzi, że udział sędziego Ryszarda Witkowskiego w rozpoznaniu sprawy o wyłączenie sędzi Agnieszki Żywickiej pozostawałby w sprzeczności z zasadą *nemo iudex in causa sua*. Wniosek o wyłączenie Agnieszki Żywickiej został oparty m.in. na twierdzeniu, że objęła ona stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc organu, który nie jest Krajową Radą Sądownictwa w rozumieniu Konstytucji RP. Ryszard Witkowski pozostaje w podobnej sytuacji prawnej, zatem rozstrzyganie wskazanej kwestii stanowiłoby niejako orzekanie we własnej sprawie.

W zaistniałej sytuacji konieczne było wyłączenie sędziego Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania omawianej sprawy, bowiem nie ulega wątpliwości, że niezależnie od subiektywnego nastawienia sędziego, zachodzi wysokie

prawdopodobieństwo, iż w odbiorze zewnętrznym będzie on uznany za sędziego niedającego gwarancji bezstronnego rozpoznania złożonego wniosku.

[J.J.]

[ms]